

VI Curvarum Hyperbolicarum, æquationibus trium nominum utcunque definitarum, Quadratura generalis dupli Theoremate exhibita à D^o. Samuel Klingensierna, Profess. Digniss. Math. in Acad. Upsal, & R. S. S. Communicante D^o. Jacobo Stirling, ejusdem etiam Soc. Doctiss. S.

N. B. CURVÆ Hyperbolæ, de quarum quadraturâ hic agitur ab Erud. Auctore, ad unum quasi genus reducuntur, ex communi quâ gaudent proprietate, quantumvis obscura sit nec satis per se determinata. Ad hoc enim genus refertur, omnis curva, cuius ordinata datum efficit rectangulum cum rectâ, quæ ex tribus partibus necessario diversis & ordine genitis constituitur. Diversæ partes esse intelliguntur, quæ ex diversis abscissæ potestatibus quomodocunque oriuntur; Ordine autem genitæ sunt, si modo ab ima ad summam potestatem æquis gradibus ascendant.

Species igitur determinantur ac definiuntur ex gradibus Potestatum determinatis & definitis.

Primas & simplicissimas hujus generis (ad quas etiam ceteræ omnes ultimo reducuntur) Neutonus ipse primus ex datis Circuli & Hyperbolæ areis dimensus est.

Cotesius deinde plures esse hujus generis Species, etiam in infinitum (secundum ordinem determinatum) progredientes detexit, quæ ad eandem quadraturæ

turæ formam ac priores istæ & simpliciores reduci possint ; idque fecit ope Theorematis cuiusdam novi de Inventione radicum æquationum binomialium, ex determinata quadam divisione circumferentiae Circuli in partes æquales ; cuius Theorematis mentio facta est in Erudito suo Opere de Harmonia mensurarum.

Iisdem vestigiis insistendo D. Moivræus Theorema Cotesianum ulterius promovit ad inventionem radicum æquationum Trinomialium, idque adhibendo arcum circuli determinatæ magnitudinis vice circumferentiae totius. Quo invento omnes hujus generis Species inter se commensurabiles esse secundum rationem quadraturæ suæ statim perspexit, Methodumque tradidit in exquisitis suis scriptis Miscellaneis nuper editis, quâ perveniat ad quadraturam unius cuius libet formæ ex datis Circuli & Hyperbolæ quadraturis.

Ds. Kl. in Propositione sua, quæ sequitur, in unum collegit quicquid de quadraturis curvarum hujus generis antebac a prioribus inventum fuit. Verum tamen ita collegit non quasi sint variæ formæ sub uno genere, sed quasi una sit eademque forma generis ipsius. Theorema duplex est, quatenus quadratura referat ad aream vel citra, vel ultra ordinatam. Exhibitetur in ipsis æquationis terminis sine reductione aut restrictione. Instituitur secundum Cotesii doctrinam, usurpando mensuras Angulorum & Rationum pro areis Circuli & Hyperbolæ. Traditur sine demonstratione, ut pote cuius veritas facile innoteat ex Propositib. Moivræanis.

Hac de hujus doctrinæ fontibus indigitasse, non abs re fore judicatum est, ne, lectoribus inexercitatis, auctoris nimia brevitas impedimento esset.

P R O P O S I T I O.

Quadrare curvam, cuius abscissa est z & ordinata $\frac{cz^n \pm r^{n-1}}{a^{2n} \pm a^{n-1}bz^n + z^{2n}}$, ubi n designat numerum quemlibet, r & n numeros quolibet integros & primos inter se, & denominator $a^{2n} \pm a^{n-1}bz^n + z^{2n}$ non potest resolvi in duos factores binomios.

In circumferentia circuli (*Tab. 2. Fig. 1.*) centro quo-vis O intervallo $OR = a$ descripta applicetur chorda $RT = b$, cui parallelus ducatur radius OP , ita quidem ut arcus PR sit quadrante major si habeatur $+b$, minor vero si habeatur $-b$. Incipiendo in puncto R , sumantur ordine tot arcus $R\overset{1}{R}, \overset{2}{R}R, \overset{3}{R}R, \overset{4}{R}R, \overset{5}{R}R, \overset{6}{R}R, \&c.$ arcui PR æquales, quot unitates continet fractio $\frac{r}{n}$, & a punctis $\overset{1}{R}, \overset{2}{R}, \overset{3}{R}, \overset{4}{R}, \overset{5}{R}, \&c.$ ducantur totidem rectæ $\overset{1}{R}_r, \overset{2}{R}_r, \overset{3}{R}_r, \overset{4}{R}_r, \overset{5}{R}_r, \&c.$ radio OP parallelae & rectæ OR occurrentes in punctis, $\overset{1}{r}, \overset{2}{r}, \overset{3}{r}, \overset{4}{r}, \overset{5}{r}, \&c.$ Deinde dividatur arcus PR in tot partes æquales quot sunt unitates in numero n , quarum illa quæ puncto P ad.

adjacet sit P A. Facto initio in puncto A dividatur integra circumferentia in tot partes æquales AB, BC, CD, DE, &c. quot sunt unitates in n ; sumtaque in ra-

dio OP, productio si cipus ultra P, abscissa OS = $a \cdot \frac{\sqrt[n]{z}}{a}$,

jungantur SA, SB, SC, SD, SE, &c. ut & OA, OB, OC, OD, OE, &c. Denique sumuntur arcus PA α , PB b , PC c , PD d , PE e , &c. qui sint ad arcus PA, PB, PC, PD, PE, &c. ut $n + r$ ad unitatem, & a punctis $\alpha, b, c, d, e, \dots$ ducantur tum rectæ $\alpha\alpha, b\epsilon, c\gamma, d\delta, e\epsilon, \dots$ parallelæ radio OP & occurrentes rectæ OR in punctis $\alpha, \epsilon, \gamma, \delta, \epsilon, \dots$ &c. tum etiam rectæ $\alpha_1, b_2, c_3, d_4, e_5, \dots$ præoribus normales, & rectæ QO, quæ ad RO ducatur perpendicularis, occurrentes in punctis $1, 2, 3, 4, 5, \dots$ &c.

His factis area curvæ cujus abscissa est z & or-

dinata $\frac{cz^n + \frac{r}{n}z^{n-1}}{a^{2n} \pm a^{n-1}bz^n + z^{2n}}$, erit $\frac{n}{na^{n+1}}z^{\frac{r}{n}}$ in

$$\frac{\overset{\circ}{R}_r^1}{r-n} \times \left[\frac{a}{z} \right]^n - \frac{\overset{\circ}{R}_r^{\frac{n}{n}}}{r-2n} \times \left[\frac{a}{z} \right]^{2n} + \frac{\overset{\circ}{R}_r^{\frac{m}{m}}}{r-3n} \times \left[\frac{a}{z} \right]^{3n}$$

$$- \frac{\overset{\circ}{R}_r^{\frac{iv}{iv}}}{r-4n} \times \left[\frac{a}{z} \right]^{4n} - \frac{\overset{\circ}{R}_r^{\frac{v}{v}}}{r-5n} \times \left[\frac{a}{z} \right]^{5n}, \text{ &c.}$$

$$+ \frac{c}{n} a^{\frac{r}{n}-n-1} \text{ in } \begin{cases} -\alpha\alpha(\text{SA:AO})-\alpha_1(+\text{SAO}) \\ +b\epsilon(\text{SB:BO})+b_2(+\text{SBO}) \\ -c\gamma(\text{SC:CO})+c_3(+\text{SCO}) \\ +d\delta(\text{SD:DO})-d_4(-\text{SDO}) \\ +e\epsilon(\text{SE:EO})+e_5(-\text{SEO}) \end{cases}$$

&c.

&c.

Et

(49)

Et area curvæ cujus abscissa est α & ordinata

$$\frac{c \alpha^{n-\frac{r}{n}-1}}{a^{2n} \pm a^{n-1} b \alpha^n + \alpha^{2n}}, \text{ erit } \frac{n c}{n a^{n+1}} \alpha^{-\frac{r}{n} n} \text{ in}$$

$$\begin{aligned} & \frac{R^1}{r-n} \times \left[\frac{\alpha}{a} \right]^n - \frac{R^2}{r-2n} \times \left[\frac{\alpha}{a} \right]^{2n} + \frac{R^3}{r-3n} \times \left[\frac{\alpha}{a} \right]^{3n} \\ & - \frac{R^4}{r-4n} \times \left[\frac{\alpha}{a} \right]^{4n} - \frac{R^5}{r-5n} \times \left[\frac{\alpha}{a} \right]^{5n}, \text{ Ec.} \end{aligned}$$

$$+ \frac{c}{n} \alpha^{-\frac{r}{n}-\frac{n}{n}-1} \text{ in } \begin{cases} -a\alpha(\text{SA:AO}) - a_1(+\text{ASO}) \\ +b\epsilon(\text{SB:BO}) + b_2(+\text{BSO}) \\ -c\gamma(\text{SC:CO}) + c_3(+\text{CSO}) \\ +d\delta(\text{SD:DO}) - d_4(-\text{DSO}) \\ +e\epsilon(\text{SE:EO}) + e_5(-\text{ESO}) \end{cases}$$

Ec. Ec.

Harum arearum prior adjacet abscissæ ad ordinatam terminatæ, posterior vero abscissæ ultra ordinatam productæ. Signa autem quantitatuum has expressiones ingredientium ita determinantur : 1. Rectæ R^1, R^2, R^3, R^4, R^5 , Ec. afficiuntur signis affirmativis, si a punctis circumferentia $\bar{R}, \bar{R}, \bar{R}, \bar{R}, \bar{R}$, tendunt secundum directionem OP , negativis vero si ab iisdem punctis secundum directionem contrariam PO procedunt. 2. Moduli rationum $a\alpha, b\epsilon, c\gamma, Ec.$ signa habent affirmativa, si a punctis $a, b, c, Ec.$ tendunt secundum directionem OP , negativa si secundum contrariam. 3. E centro circuli O

G cadat

cadat in chordam R T normalis O H. Et moduli angularum $a = 1$, $b = 2$, $c = 3$, &c. signis gaudebunt affirmativis si a punctis a , b , c , &c. tendunt secundum directionem H O, negativis si secundum contrariam. 4. Producatur radius P O donec circumferentiae denuo occurrat in p , & anguli S A O, S B O, S C O, &c. ut & A S O, B S O, C S O, &c. sumi debent affirmative si existunt in semicirculo superiore P R p , negative si in inferiore. Et secundum has regulas signa quantitatum quibus areæ exprimuntur nostræ figuræ accommodavimus.

VII. *Casus rarissimus Plicæ Polonicæ enormis à D. Abrahamo Vatero, M. D. Prof. Anatom. Wittemberg. & R. S. S. per D. Conradum Sprengell, Equitem, M. D. R. S. S. & Coll. Med. Lond. Licent. communicatus. Vid. TAB. II. Fig. 2.*

FŒMINA rustica in Polonia, in terris Principis Radzivil, anno ætatis decimo quinto, viro nupta, incidit decimo octavo, in morbum Poloniæ Endemium, qui Plica Polonica a capillo inenodabili vocatur. Hanc Plicam per quinquaginta annos foemina gestavit, ac per totum fere illud tempus dolore arthritico et contracturis tandemque marasmo universali corporis afflita tecto affixa fuit, tandemque senio confecta anno ætatis septuagesimo octavo diem suum obiit.

Fig. 2.

Fig. 1.

